

POPULISTÁK A SZAVAZÓFÜLKÉKEN INNEN ÉS TÚL – POPULISTA ATTITÚDOK A SZAVAZÓK ÉS NEM SZAVAZÓK KÖRÉBEN MAGYARORSZÁGON

Tóth Tamás

toth.tamas@uni-nke.hu

DOI: 10.20520/JEL-KEP.2025.3.153

Absztrakt

A populizmuskutatás ugyan számtalan aspektusból vizsgálja az állampolgári attitűdöket, a választásoktól távol maradó polgárok anti-elitista és népcentrikus szemléleteit viszont ritkán elemzi. Ez a tanulmány egy korra, nemre, edukációra és településtípusra reprezentatív kérdőíven (n = 924) keresztül vizsgálja a magyar országgyűlési választásokon résztvevő, a választásoktól távol maradó vagy a bizonytalan/rejtőzködő szavazók közti különbségeket a populista attitűdjeiket illetően. A Kruskal-Wallis teszt és a Dunn-féle poszthoc teszt kimutatta, hogy a szavazó és nem szavazó magyar választadók szignifikánsan különböznek a populista attitűdjeikben. Ugyan mindkét csoport inkább erős hajlamot mutat a populista világnézettel való egyetértésre, a nem szavazó választadók erősebb populista attitűdökkel rendelkeznek, mint a választásokon résztvevő személyek.

Kulcsszavak

populista attitűdök, választói magatartás, választástól való távolmaradás, országgyűlési választások, bizonytalan szavazók

POPULISTS IN AND OUT OF THE VOTING BOOTHS – POPULIST ATTITUDES AMONG VOTERS AND NON-VOTERS IN HUNGARY

Tamás Tóth

Abstract

Although populism research examines citizens' attitudes from countless angles, it rarely analyzes the anti-elitist and populist views of citizens who do not participate in elections. This study examines the differences in populist attitudes between voters who participate in Hungarian parliamentary elections, those who abstain from voting, and those who are undecided or hidden voters, using a questionnaire representative of age, gender, education, and type of settlement (n = 924). The Kruskal-Wallis test and Dunn's post hoc test showed that Hungarian respondents who vote and those who do not vote differ significantly in their populist attitudes. Although both groups show a strong tendency to agree with the populist worldview, non-voting respondents have stronger populist attitudes than those who participate in elections.

Keywords

populist attitudes, voter behavior, abstention from voting, parliamentary elections, undecided voters

POPULISTÁK A SZAVAZÓFÜLKÉKEN INNEN ÉS TÚL – POPULISTA ATTITÜDÖK A SZAVAZÓK ÉS NEM SZAVAZÓK KÖRÉBEN MAGYARORSZÁGON¹

Tóth Tamás

tóth.tamas@uni-nke.hu

Bevezetés

A populizmus kutatás a politikatudományok egyik meghatározó területének számít. A társadalomtudósok számtalan aspektusból vizsgálják ezt a kaméleonszerű jelenséget, akik a populizmusra logikaként, stratégiaként, vezetői stílusként, diszkurzív aktusként, ideológiaként vagy attitűdként is tekintenek (Mudde 2004, Laclau 2005a, Laclau 2005b, Jagers & Walgrave 2007, Moffitt & Tormey 2014, Aslanidis 2016, Weyland 2017, Castanho Silva et al. 2020, de Nadal 2020). Ebben a tanulmányban a magyar állampolgárok attitűdvizsgálatára teszek kísérletet. Ugyan a populista attitűdök vizsgálata elsősorban a nyugat-európai régiókra fókuszál, néhány tanulmány már latin-amerikai és a kelet-európai országokat is elemzett kvantitatív módszertanokkal (Stanley 2011, Lantos & Forgas 2021, Castanho Silva et al. 2022, Tóth & Lantos 2024). Ugyan a populizmus kutatások közül számos tanulmány foglalkozott már a magyar esettel (Csigó & Merkóvity 2016, Tóth et al. 2019, Bene & Boda 2021, Tóth & Major 2022, Tóth & Ujlaki 2023, Tóth et al. 2024, Choi 2025, Hajnal 2025), az attitűdvizsgálatok szintjén csak kevés kutatás fókuszál Magyarországra (Forgas & Lantos, 2021, Krekó 2021, Zsolt et al. 2021, Tóth & Lantos 2024).

A szakirodalomban rendszeresen visszatérő érv, hogy a mainstream politikában csalódott polgárok a populista politikai erőkre szavaznak vagy szimplán nem hajlandók részt venni a választásokon és referendumokon (Eatwell & Goodwin 2018, Koch et al. 2023). Ebben a tanulmányban a szavazó, a választásoktól távol maradó és az egyéb kategóriába eső választadók populista attitűdjeit hasonlítom össze. Ez a kutatás lényeges, mert csak nagyon csekély tudással rendelkezünk azokról a hazai választókról, akik nem hajlandók részt venni a képviselői rendszerek egyik legfontosabb politikai eseményén, nevezetesen az országgyűlési választásokon. A szavazástól távol maradó személyek viszont olyan attitűdbeli tulajdonságokkal rendelkezhetnek, amelyek erősen korrelálhatnak a populizmus jellemzőivel. Ennek következtében szükségesnek tartom a fenti csoportok elemzését, mivel a választadók egy olyan országban élnek, ahol a populizmus a mainstream politika részévé vált (Tóth 2020).

---

¹ Köszönetnyilvánítás

A Kulturális és innovációs minisztérium EKÖP-24-4-II-1 kódszámú Egyetemi kutatói ösztöndíj programjának a Nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alapról finanszírozott szakmai támogatásával készült.

A tanulmányban az alábbi kutatási kérdésre keresem a választ:

KK1: Van-e különbség a szavazó, nem szavazó és egyéb kategóriába tartozó csoportok populista attitűdjei között?

Amennyiben a kérdésre igen a válasz, akkor a következő kutatási kérdéssel merül fel:

KK2: Mely csoportok között van különbség a populista attitűdöket illetően?

Ez az analízis egy korábbi kutatási projekt kiegészítése, amelyben reprezentatív mintán keresztül elemeztük viszonylagos nélkülözés a populista attitűdök összefonódásait (Tóth & Lantos 2024). Annak érdekében, hogy még pontosabb képet kapjak a magyar polgárok populista attitűdjeiről, szükségesnek a fenti csoportok közti hasonlóságok és különbségek elemzése. A tanulmány felépítése a következő: az elméleti háttér és a módszertan ismertetése után az eredményeket fogom körvonalazni. A diszkusszió és konklúzió után pedig a kutatás korlátjait fogom részletezni.

Elméleti háttér

A kutatók között ugyan számos vita zajlik arról, hogy mi a populizmus, de abban szinte mindegyikőjük egyetért, hogy az egy nehezen definiálható fogalom (Tamás 2016). A társadalomtudósok közül talán Cass Mudde (2004) járt a legnagyobb sikerrel a populizmus definíciójának meghatározásában, aki szerint a populizmus a morális értelemben „makulátlan” nép és a „korrupt” elit szembeállításán alapszik. A populista politikai gondolat szerint a nép szenved, míg az elit prosperál (Mudde & Rovira Kaltwasser 2017). Továbbá, a populista logika szerint ugyan a népakaratot feltétel nélkül kellene követnie az elitnek, ez az elvárás nem teljesül, mivel az elit csak a saját érdekeit tartja szem előtt. A populista argumentum szerint a nép és az elit között politikai értelemben semmilyen közös tulajdonság nincs (Laclau 2005a). Ez a szétválasztás azért lényeges, mert másképpen nem lehetne fenntartani a nép és az elit közti (konstruált) radikális különbséget (Laclau 2005a).

A populista attitűdökkel foglalkozó empirikus tanulmányok a 2010-es évek elejétől kezdtek elterjedni a társadalomtudományokon belül (Stanley 2011). Azóta számos olyan skálát fejlesztettek ki a kutatók, amelyekkel kérdőíveken vagy kísérleteken keresztül lehet mérni a populista attitűdöket, annak hatásait és hogy milyen tényezők befolyásolhatják ezen relacionális viszonyokat. Ezek a skálák a válaszadók anti-elitista, népcentrikus és manicheista világnézetét elemzik (Stanley 2011, Akkerman et al. 2014, Elchardus & Spruyt 2016, Oliver & Rahn 2016, Castanho Silva et al. 2018). Az anti-elitizmus a politikai elitbe vetett bizalom megingását vizsgálja, méghozzá morális alapon. Ezek a kérdések arra irányulnak, hogy a politikusoknak a népakaratot kellene követniük, nem dolgoznak elég keményen és csak önmagukért ténykednek. A népcentrikusság a „nép bölcsességére”, valamint arra a gondolatra épül, hogy a hétköznapi emberek között kisebbek a politikai (hatalmi) differenciák, mint a hivatásos politikusok és a többség között. A manicheista szemléletmód a világot a „jó” és a „rossz” szüntelen harcaként értelmezi. A populista attitűdök mérésekor ez a harc a politikai szférában is megjelenik, amelyben éppen az elit áll nyerésre a szenvedő nép kárára (Akkerman et al. 2014). Végezetül, a pluralizmussal szembeni ellenállást is számos skála méri a populizmuskutatások keretei között: a populista logika szerint nincs szükség egymással kompetitív-versengő álláspontokra (ideértve a szakértőket is), mivel a népakaratot feltétel és viták nélkül kell teljesíteni.

A magyar mintákon folytatott kutatások számos érdekes eredménnyel rendelkeznek. Például a Donald Trumpgal szimpatizáló, illetve az őt nem támogató magyar válaszadók anti-elitizmusa között nem volt szignifikáns különbség. Az előbbi csoport viszont erőteljesebb szolidaritással bírt a saját csoportjai iránt, mint az utóbbi (Zsolt et al. 2021). Továbbá, a kutatók azt is alátámasztották, hogy a kollektív nárcisztikusság és a magyar kormányra való szavazási

hajlandóság között pozitív kapcsolat van (Forgas & Lantos 2021). Végezetül, a relatív depriváció az egyik fontos prediktora volt a magyarok populista attitűdjeinek: minél inkább azt érezte valaki, hogy ő maga nélkülöz, míg mások jobban élnek, annál erősebb volt a populista világnézete (Tóth & Lantos 2024).

Módszertan

A kutatás adatbázisa a Nemzeti Községi Szolgálati Egyetem Omnibusz felmérése alapján készült. Az adatbázis nemre, korra, edukációra és lakhelyre reprezentatív, amely 2023 februárjában, élő lekérdezéssel készült, a Társadalomkutató Kérdőbiztosai által. A kutatásomra vonatkozó adatbázis nagysága 924 főből állt (részletekért lásd az 1. Táblázatot).

Az elemzésben az Akkerman et al. (2014) által fejlesztett, hat változóból álló populizmusskála átlagértéke volt a függő változó. Azért esett a választás erre a skálára, mert a korábbi tesztek során megbízhatóan és koherensen tudta mérni a populista attitűdöket (Castanho Silva et al. 2020). A hat változó átlagértéke (3.83 volt, 0.79-es szórás mellett), míg a skála megbízhatósági együtthatója meglehetősen magas (Cronbach's $\alpha = 0.97$) értékekkel bírt.

A kérdőívben használt változókat egy 5 fokozatú Likert skálán mértem, ahol az 1-es érték az egyáltalán nem ért egyet, az 5-es érték a teljes mértékben egyetért, míg a 3-as érték a „semleges” álláspontot jelentette.

A populista skála szövegezése Akkerman et al. (2014) alapján az alábbi volt:

- 1) A politikusoknak a magyar parlamentben a nép akaratát kell követniük.
- 2) A legfontosabb politikai döntéseinket a népnek kellene meghozniuk, és nem a politikusoknak.
- 3) A politikai elit és a nép közötti nézetkülönbségek nagyobbak, mint a hétköznapi emberek egymás közötti politikai nézetkülönbségei.
- 4) Inkább egy átlagpolgár képviseljen engem, mint egy hivatásos/főállású politikus.
- 5) A megválasztott képviselők túl sokat beszélnek és túl keveset cselekszenek.
- 6) A kompromisszum a politikában nem több, mint az elvek feladása.

A válaszadókat három csoportra osztottam az alábbi kérdés mentén:

„Ha most vasárnap lennének a választások, Ön melyik pártra szavazna?”

Minden válaszadót, aki hajlandóságot mutatott volna az országgyűlési választásokon való részvételre a „szavazók” csoportjába osztottam be – függetlenül attól, hogy melyik pártra szavazott volna. A távolmaradókat a „nem szavazók”, míg a bizonytalan vagy rejtőzködő szavazókat az „egyéb” kategóriába soroltam be. Ennek következtében három nominális (statisztikai értelemben sorrendiséggel nem rendelkező) kategória mentén osztottam fel a mintát.

A következő lépésben megvizsgáltam, hogy vajon a választói attitűd (szavazó – nem szavazó – egyéb/nem válaszoló) összefügg-e a populista attitűd skálán elért pontszámokkal. Mivel a csoportlétszámok jelentősen eltértek (1. Táblázat) és a populista attitűd változó nem mutatott normális eloszlást, a csoportok közötti különbségeket a non-parametrikus Kruskal–Wallis-próbával teszteltem. A csoportok közötti különbségek feltárásához a Dunn-féle poszthoc tesztet használtam Bonferroni-korrekciónal. A hatásméretet a rangsor-alapú epsilon squared (ϵ^2) mutatóval becsültem meg.

Eredmények

Az 1. Ábra (raincloud plot) által összehasonlítom a három különböző választói csoport – a **szavazók**, a **nem szavazók**, valamint az **„egyéb” csoport** – populista attitűdjeit. Az ábra célja annak bemutatása, hogy ezek a csoportok mennyire hajlamosak populista nézeteket vallani.

1. ábra

A populista attitűdök fokozatai és eloszlásai (1-5)

A diagram bal oldalán és közepén pontok formájában látjuk az egyes személyek populizmus indexét: minél magasabb az érték (függőleges tengelyen), annál erősebb a személy populista attitűdje. Minden pont egy-egy személyt jelöl. A jobboldalon lévő dobozdiagramok (boxplot) azt mutatják meg, hogy a legtöbb adat hogyan oszlik el:

- ◆ a **doboz közepe** a **medián értéket** (azaz a „középső” embert) mutatja,
- ◆ a doboz teteje és alja az alsó és felső 25%-ot zárja közre,
- ◆ a „bajuszok” pedig a szélső, de még nem kiugró értékek határait jelölik.

A jobbszáron látható hullámzó, színes görbék az adott csoport eloszlását mutatják: azt jelölik, hogy a populizmus index milyen gyakran fordul elő különböző értékeken. Az ábrából az látszik, hogy minden csoportnál a populizmus-index közepes–magas tartományban mozog, nagyjából 3 és 5 közé esik, ami mérsékelt–erősebb populista attitűdökre utal. A medián érték a három csoport között alig tér el, vagyis átlagosan a szavazók, a nem szavazók és az „egyéb” csoport is hasonló mértékben populisták. A nem szavazók eloszlása kicsit tömörebb és kevésbé szóródik, míg a szavazók és az egyéb csoport értékei erősebben szóródnak, több kiugró ponttal. Szélső (kiugró) értékek mindhárom csoportban előfordulnak – vagyis mindenhol találunk nagyon alacsony és nagyon magas populizmus indexű embereket is, kivétel a szavazó között, akik egyik kérdésre sem válaszoltak az 1-es értékekkel.

A deskriptív eredmények (1. Táblázat) alapján látható, hogy a szavazástól tartózkodó személyek rendelkeztek a legerősebb populista attitűdökkel (3,96), akiket az egyéb (3,84) és a szavazók (3,75) csoportjai követtek.

1. táblázat
Deskriptív adatok

Csoportok	N	Átlag	Szórás	Standard hiba
szavazók	604	3,748	0,779	0,032
nem szavazók	96	3,958	0,906	0,092
egyéb (nem tudja, nem válaszol)	224	3,843	0,728	0,049

A populizmus skálán mért értékek között szignifikáns különbség volt a három választói csoport között (KK 1). A Kruskal–Wallis teszt értékei az alábbiak voltak: $\chi^2(2) = 8.306$, $p = 0.016$, ahol a hatás erőssége (rank ϵ^2) = 0.009 volt, a 95%-os konfidencia intervallumon belül (0.002 – 0.027). Ez az érték a csekély erősségű hatás tartományába esik.

Mivel a három csoport között szignifikáns különbségek mutatkoztak a populista skálák átlagértékeit tekintve, ezért egy további analízissel vizsgáltam, hogy mely csoportok között lehettek szignifikáns differenciák a populista attitűdöket illetően.

2. táblázat
Dunn-féle poszthoc teszt a populista attitűdökre vonatkozólag

Összehasonlítás	z	W _i	W _j	r _{rb}	p	p _{bonf}	p _{holm}
szavazók – nem szavazók	-2,716	446,832	526,271	0,169	0,007	0,020	0,020
szavazók – egyéb	-1,469	446,832	477,417	0,068	0,142	0,426	0,265
nem szavazók – egyéb	1,504	526,271	477,417	0,114	0,132	0,397	0,265

A Dunn-féle poszthoc teszt alapján arra az eredményre jutottam, hogy csak a szavazók és a nem szavazók között mutatkozott szignifikáns különbség a populista skálát illetően: a nem szavazók populista attitűdjei szignifikánsan magasabbak voltak, mint a szavazóké (KK 2, 2. Táblázat). A többi összehasonlításban nem voltak szignifikáns különbségek a populista skálát illetően.

Diszkusszió és konklúzió

A kutatásban az volt a célom, hogy a választásoktól tartózkodó, a résztvevő és a bizonytalan/rejtőzködő csoportok populista attitűdjei közti különbségeket vizsgáljam egy reprezentatív kérdőív keretei között. A kutatási téma fontos, mert a politikából való kiábrándultság miatt a választók a populista erőkre szavazhatnak vagy éppen távol maradhatnak a választásoktól (Eatwell & Goodwin 2018, Koch et al. 2023). Mindkét „alternatíva” problematikus lehet a képviseleti rendszereket illetően. Az első opcióval – vagyis a populista

erők megerősödésével – sérülhet a pluralizmus valamint a fékek és ellensúlyok rendszere (Mouffe 2018). Ez annak tudható be, hogy a populista vezetési stílus egyik fontos tulajdonsága, hogy gyorsan, a szakértők figyelmen kívül hagyásával hoz döntéseket, ami egyrészt határozottságot sugall a választók felé (Weyland 2017). Másrészt, a pluralizmus, valamint a fékek és ellensúlyok sérülésével csökkenhet a döntések minősége, és sérülhetnek olyan intézmények, mint a független sajtó és bírói testületek – amelyek miatt csökkenhet a szóban forgó ország demokratikus volta (Akkerman et al. 2014).

A szakirodalommal harmóniában arra az eredményre jutottam, hogy a nem szavazó válaszadók rendelkeznek a legerősebb populista attitűdökkel, őket pedig az egyéb kategória és a biztos szavazók követték (Eatwell & Goodwin 2018). Ezen a ponton érdemes megjegyezni, hogy mindhárom csoport populista attitűdjei a hármas érték felett mozogtak; vagyis mindegyik szegmense az adatbázisnak inkább populista, mint nem populista attitűdökkel rendelkezett. A további teszttel a két csoport közötti szignifikáns különbséget állapítottam meg a populista attitűdöket illetően: a nem szavazók szignifikánsan erősebb populista attitűdökkel rendelkeztek, mint a „biztos” szavazók. A három csoport közül az országgyűlési választásoktól tartózkodó egyének gondolták a leginkább azt, hogy az országos szintű politikai döntéseket inkább a hétköznapi embereknek kellene meghozniuk, mint a professzionális politikusoknak. Továbbá, azzal is a választásoktól távolmaradók értettek egyet a leginkább, hogy a politikai elitnek minden kétséget kizárólag a népakaratot kellene követnie a döntéshozatalkor. Végezetül, a nem szavazók köre úgy vélte, hogy a politikusok nem eléggé hatékonyak, és többet beszélnek, mint amennyit érdemben cselekeszenek. Ezen percepció mentén is távolodhatnak az emberek a választásoktól, hiszen azt érzékelhetik, hogy a hatékony döntéshozatal kárára burjánzik a (polarizált) politikai kommunikáció Magyarországon, míg a tettek szintjén már nem ennyire dinamikus a politikai elit. A választásoktól való távolmaradás azért is problematikus, mert a győzelemre törekvő politikai erőknek egyre kisebb szavazói csoportokat kell meggyőzniük ahhoz, hogy megnyerjék a választásokat. Ez különösen érdekes Magyarországon, ahol az országgyűlési választásokon való részvétel soha nem volt magasabb, mint a szavazásra való jogosult lakosság 70.5%-a (KSH 2023). Ha a 1990 óta nézzük a magyar választásokon való átlagos részvételi arányokat, akkor hazánk átlagban a 66%-os részvételi arányával az európai „középmezőny” alsó felében helyezkedik el (IDEA 2025). Viszonyításképpen Belgiumban, Dániában és Svédországban a részvételi arány meghaladja a 70%-ot, de Bulgáriában, Romániában és Litvániában átlagosan 60% a részvételi arány 1990. óta (IDEA 2025).

A bizonytalan/rejtőzködő válaszadók és a többi csoport között nem voltak szignifikáns különbségek a populista attitűdöket illetően. Itt bizonyos értelemben a sötétben tapogatózunk, mivel nem egyértelmű, hogy a „bizonytalanság” arra utal, hogy a válaszadó nem tudta eldönteni, hogy melyik pártra szavaz vagy nem volt biztos abban, hogy részt fog-e venni az országgyűlési választásokon. Ettől függetlenül ez a csoport is inkább egyetértett a populista gondolatokkal, mint amennyiben elutasította azokat. Másképp megfogalmazva: a bizonytalanok és rejtőzködők csoportja is erőteljesen népcentrikus, anti-elitista és manicheista nézőpontokkal rendelkezett.

Az országgyűlési választásoktól tartózkodó személyek tehát a három csoport körül a leginkább érezhették azt, hogy a politikai elit nem figyelt rájuk és a politikusokat inkább a saját érdekeik motiválták, mintsem a többségért való fáradozás. Mindazonáltal több tényezőre is fel kell hívnom az olvasó figyelmét: az adatrögzítésben nem azt kérdeztük meg a válaszadóktól, hogy részt vettek-e a legutóbbi országgyűlési választásokon, hanem hogy részt venne-e egy közeljövőben tartandó választáson. Tehát a kérdés nem a már megtörtént (múltbeli) eseményekre vonatkozott, hanem némiképpen spekulatív jelleggel próbálta meg feltárni a válaszadók szavazási hajlandóságát. Ettől függetlenül a „biztos” szavazók aránya 65% volt a mintán belül, ami nagyjából megfelel az 1990. óta átlagos választási kedvnek Magyarországon.

A másik fontos tényező, hogy 2023 februárjában még nem szerepelt a Tisza Párt a magyar politikai mezőben, így nem tudtam kimutatni, hogy milyen hatással lehet a Magyar Péter által vezetett párt a választásokon való részvételre, valamint a populista attitűdökre. A közeljövő kutatásaiban ezek a fontos kérdések is megválaszolásra kerülhetnek.

Limitációk

A kutatás egyik korlátja, hogy az adatfelvétel egy szűk, keresztmetszeti (idegen kifejezéssel: *cross-sectional*) időintervallumon belül történt, így longitudinális vizsgálatra nem volt lehetőségem. Továbbá a kvantitatív módszertanok korlátjai miatt nem tudtam mélyebb, kvalitatív magyarázatokat adni az eredményekre, amire valószínűleg félig strukturált interjúk vagy fókuszcsoportos beszélgetések keretei között lett volna lehetőség. Végezetül, a magyarázatok feltárásához olyan összetett, kvantitatív analízisek is hozzájárulhattak volna, mint a társadalomtudományokban – elsősorban a politikai pszichológia diszciplínáján belül – alkalmazott kontrollált kísérletek.

IRODALOM

- Akkerman, A., Mudde, C., & Zaslove, A. (2014). How populist are the people? Measuring populist attitudes in voters. *Comparative Political Studies*, 47(9), 1324-1353.
- Aslanidis, P. (2016). Is populism an ideology? A refutation and a new perspective. *Political Studies*, 64, 88-104. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12224>
- Bene, M., & Boda, Z. (2021). Hungary: Crisis as Usual—Populist Governance and the Pandemic. *Populism and the Politicization of the COVID-19 Crisis in Europe*, 87-100.
- Castanho Silva, B., Andreadis, I., Eva, A., Blanuša, N., Morlet Corti, Y., Delfino, G., Rico, G., Ruth, S. P., Spruyt, B., & Steenbergen, M. (2018). Public opinion surveys: A new scale. In: K. Hawkins, E. R. Carlin, L. Littvay, & C. R. Kaltwasser (Eds.), *The Ideational Approach to Populism*. Routledge.
- Castanho Silva, B., Fuks, M., & Tamaki, E. R. (2022). So thin it's almost invisible: Populist attitudes and voting behavior in Brazil [Article]. *Electoral studies*, 75, Article 102434. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2021.102434>
- Castanho Silva, B., Jungkunz, S., Helbling, M., & Littvay, L. (2020). An empirical comparison of seven populist attitudes scales. *Political Research Quarterly*, 73(2), 409-424.
- Choi, J. (2025). Evolving populist rhetoric: how public approval shapes its employment. *Journal of Contemporary European Studies*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/14782804.2025.2491400>
- Csigó, P., & Merkovity, N. (2016). Hungary: Home of Empty Populism. In T. Aalberg, Frank Esser, Carsten Reinemann, Jesper Stromback, and Claes De Vreese (Ed.), *Populist Political Communication in Europe* (pp. 299-311). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315623016>
- de Nadal, L. (2020). On populism and social movements: from the Indignados to Podemos. *Social Movement Studies*, 1-21. <https://doi.org/10.1080/14742837.2020.1722626>
- Eatwell, R., & Goodwin, M. (2018). *National populism: The revolt against liberal democracy*. Penguin Books.
- Elchardus, M., & Spruyt, B. (2016). Populism, persistent republicanism and declinism: An empirical analysis of populism as a thin ideology. *Government and Opposition*, 51(1), 111-133. <https://doi.org/10.1017/gov.2014.27>

- Forgas, J. P., & Lantos, D. (2021). When Populism Triumphs. From Democracy to Autocracy. In J. P. Forgas, W. D. Crano, & K. Fiedler (Eds.), *The Psychology of Populism* (pp. 219-239). Routledge.
- Hajnal, Á. (2025). Popular autocrats: why do voters support Viktor Orbán's government in Hungary? A quantitative analysis. *Public Choice*, 202(1), 51-75.
<https://doi.org/10.1007/s11127-024-01175-z>
- IDEA. (2025). *Voter Turnout Database – European Union*.
https://www.idea.int/data-tools/data/question-region?question_id=9188&political_entity=142733&database_theme=293
- Jagers, J., & Walgrave, S. (2007). Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium. *European Journal of Political Research*, 46(3), 319-345. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00690.x>
- Koch, C. M., Meléndez, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2023). Mainstream Voters, Non-Voters and Populist Voters: What Sets Them Apart? *Political Studies*, 71(3), 893-913.
<https://doi.org/10.1177/00323217211049298>
- Krekó, P. (2021). Populism in Power – The Tribal Challenge. In J. P. Forgas, W. D. Crano, & K. Fiedler (Eds.), *The Psychology of Populism: The Tribal Challenge to Liberal Democracy* (pp. 240-257). Routledge.
- KSH. (2023). *Résztvételi arány az országgyűlési választásokon*.
<https://ksh.hu/s/kiadvanyok/fenntarthato-fejlodes-indikatorai-2023/2-24>
- Laclau, E. (2005a). *On populist reason*. Verso.
- Laclau, E. (2005b). Populism: What's in a Name. In F. Panizza (Ed.), *Populism and the Mirror of Democracy* (pp. 32-50). Verso.
- Lantos, D., & Forgas, J. P. (2021). The role of collective narcissism in populist attitudes and the collapse of democracy in Hungary [Article]. *Journal of Theoretical Social Psychology*, 5(2), 65-78. <https://doi.org/10.1002/jts5.80>
- Moffitt, B., & Tormey, S. (2014). Rethinking Populism: Politics, Mediatisation and Political Style [Article]. *Political Studies*, 62(2), 381-397. <https://doi.org/10.1111/1467-9248.12032>
- Mouffe, C. (2018). *For a left populism*. Verso Books.
- Mudde, C. (2004). The Populist Zeitgeist. *Government and Opposition*, 39(4), 541-563.
<https://doi.org/10.1111/j.1477-7053.2004.00135.x>
- Mudde, C., & Rovira Kaltwasser, C. (2017). *Populism: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Oliver, J. E., & Rahn, W. M. (2016). Rise of the Trumpenvolk: Populism in the 2016 Election. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 667(1), 189-206.
- Stanley, B. (2011). Populism, nationalism, or national populism? An analysis of Slovak voting behaviour at the 2010 parliamentary election. *Communist and Post-Communist Studies*, 44(4), 257-270.
- Tamás, G. M. (2016). Populizmus nincs. Retrieved 2022. 1. 4., from
https://hvg.hu/velemeney/20160106_TGM_Populizmus_nincs
- Tóth, T. (2020). Target the enemy: explicit and implicit populism in the rhetoric of the Hungarian right. *Journal of Contemporary European Studies*, 28(3), 366-386.
<https://doi.org/10.1080/14782804.2020.1757415>
- Tóth, T., Goyanes, M., & Demeter, M. (2024). Extend the context! Measuring explicit and implicit populism on three different textual levels. *Communications*, 49(2), 222-242.
<https://doi.org/10.1515/commun-2022-0009>

- Tóth, T., Kékesdi-Boldog, D., Bokor, T., & Veczán, Z. (2019). "Protect our homeland!" Populist communication in the 2018 Hungarian election campaign on Facebook. *Central European Journal of Communication*, 12(Populism and the Media across Europe), 169-186. [https://doi.org/10.19195/1899-5101.12.2\(23\).4](https://doi.org/10.19195/1899-5101.12.2(23).4)
- Tóth, T., & Lantos, D. (2024). When Crisis Unfolds: Relative Deprivation and Populist Attitudes in Hungary. *Populism*, 7(2), 197-225. <https://doi.org/https://doi.org/10.1163/25888072-bja10066>
- Tóth, T., & Major, Z. B. (2022). Explicit és implicit populizmus: Artikulált és artikulálatlan dichotómiák a populista kommunikációs stílust vizsgáló szövegelemzésekben. *Médiakutató*, 23(2), 37-46.
- Tóth, T., & Ujlaki, A. (2023). Hungary: The Enemy is Everywhere In I. G. Hays, J. M. Hayden, & M. Polišínská (Eds.), *Leadership in the Time of Covid* (pp. 127-154). CEU Press
- Weyland, K. (2017). Populism: A political-strategic approach. In C. Rovira Kaltwasser, P. Taggart, P. Ochoa Espejo, & P. Ostiguy (Eds.), *The Oxford handbook of populism* (pp. 48-73). Oxford University Press.
- Zsolt, P., Tóth, T., & Demeter, M. (2021). We are the ones who matter! Pro and anti-Trumpists' attitudes in Hungary. *Journal of Contemporary European Studies*(4), 719-737. <https://doi.org/10.1080/14782804.2021.1992362>